

Образоване в.г. № 38 / 2024 г.
Определен съдебно-доказателски
съдебен Борислав Велазежков
15.11.2024

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ИСКАНЕ

от

55 народни представители в LI-то
Народно събрание на Република България

Относно: искане за обявяване на противоконституционност на § 3, с който бе създадено изр. второ в чл. 65, ал. 1, и изр. второ на § 7, т. 1 от Закон за изменение и допълнение на Конституцията на Република България, с който бе изменен чл. 99, ал. 5, изр. второ (Обн., ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г.)

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

На основание чл. 150, ал. 1, изр. първо, предложение първо във вр. с чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията на Република България се обръщаме към Вас като пазител на върховенството на Конституцията на българската държава. Оспорваме конституционността на § 3 и изр. второ в § 7, т. 1 от Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България (Обн., ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г.), с които бе допълнен чл. 65, ал. 1, и изменено изр. второ на чл. 99, ал. 5 на Основния закон поради противоречие с чл. 1, ал. 3, чл. 4, ал. 1 и чл. 158, т. 3 от Конституцията на Република България.

Обръщаме се към Вас с искане да бъдат обявени за противоконституционни:

- § 3 относно чл. 65, ал. 1, изр. второ от Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България, който гласи: „За народен представител може да бъде избран български гражданин, който има и друго гражданство, когато е живял последните осемнадесет месеца в страната.“
- § 7, т. 1 относно изр. второ на чл. 99, ал. 5 от Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България, който гласи: „За служебен министър-председател се назначава измежду председателя на Народното събрание, управителя или подуправителя на Българската народна банка, председателя или заместник-председателя на Сметната палата и омбудсмана или негов заместник.“

I. Допустимост на искането

Законът за изменение и допълнение на Конституцията на Република България (ЗИДКРБ), с който бяха направени шестите поред промени в Основния закон на българската държава, бе обект на конституционен контрол. Конституционните дела са образувани в началото на 2024 г. след обнародване на ЗИДКРБ (ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г.). Президентът на републиката оспори частично (к. д. № 1 / 2024 г.), народните представители изцяло (к. д. № 2 / 2024 г.) конституционната ревизия.

Конституционната юрисдикция се произнесе по исканията, обединени в к. д. № 1 / 2024 г., с Решение №13 от 26 юли 2024 г. (Обн., ДВ, бр. 66 от 06.08.2024 г.). Поради обема на осъществените промени, които засегнаха значителна част от конституционните институти и институции, диспозитивът на акта на Конституционният съд съдържа както удовлетворяване на част от исканията на сезиращите субекти¹, така и отхвърляне на друга част от оспорените разпоредби².

В диспозитива на Решение № 13 от 2024 г. има оспорени разпоредби, по които няма произнасяне – нито са обявени за съответни на Конституцията, нито са отхвърлени като неоснователни. Съгласно чл. 151, ал. 1 от Основния закон „Конституционният съд постановява решенията си с мнозинство повече от половината от всички съдии“. Съдиите в Конституционния съд във втората фаза на конституционното производство по к. д. № 1 от 2024 г. не се произнесоха по част от оспорените в исканията разпоредби, защото не се постигна необходимото мнозинство, за да е налице решение за приемане или за отхвърляне на искането.

Отклоняването на част от промените³, осъществени с ревизията от 2023 г., считаме, че могат да бъдат обект на последващ конституционен контрол. Аргументът ни като субекти по чл. 150, ал. 1, изр. първо, предложение първо е, че като народни представители, които осъзнават ролята на Народното събрание в конституционната система на държавните органи, се обръщаме към Вас с искане да се произнесете окончателно по отношение на процедурата и същността на служебното правителство.

Съгласно чл. 13 от Закона за Конституционния съд, самият той „решава дали отправеният към него въпрос е от негова компетентност“. Според нас произнасянето по § 7, т. 1, изр. първо от ЗИДКРБ е изцяло в компетентността на Конституционния съд, защото става дума за оспорване на разпоредба на закон, приет от Народното събрание, по който няма произнасяне по чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията на Република България.

II. Основателност на искането

1. Относно чл. 65, ал. 1, изр. второ

Двойното гражданство на народните представители влиза във вътрешно противоречие с възможността народен представител да бъде избран за министър. Така се

¹ С Решение № 13 от 2024 г. Конституционният съд обяви промените в чл. 23; чл. 84, т. 16 (в частта „съответно от Висшия прокурорски съвет“); чл. 91б; чл. 99, ал. 7; чл. 110; чл. 126, ал. 2 и 3; чл. 129; чл. 130; чл. 130а; чл. 130б; чл. 130в, т. 1; чл. 132а, ал. 4, изр. второ; чл. 133 (в частта „Висшия прокурорски съвет“) и чл. 150, ал. 3 от Конституцията, както са въведени с §1, 4, 5, 7, 9, 11, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 и 21 от Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България (обн. ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г.) за противоконституционни като невалидни от датата на влизане в сила на Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България (обн. ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г.). Посочените конституционни разпоредби запазват редакцията си преди влизане в сила на Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България (обн. ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г.).

² С Решение № 13 от 2024 г. Конституционният съд отхвърли исканията за установяване на противоконституционност на промените в чл. 93, ал. 2; чл. 117, ал. 2; чл. 126, ал. 1; чл. 127, т. 5 и 6; чл. 128; чл. 130в, т. 4; чл. 132а, ал. 4, изр. първо и чл. 150, ал. 2 от Конституцията, както са въведени с §6, 10, 11, 12, 13, 19 и 21, както и на §22 и 23 (Преходни и заключителни разпоредби) от Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България (обн. ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г.).

³ Конституционният съд отклони с Решение № 13 / 2024 г. исканията за установяване на противоконституционност на промените в чл. 64, ал. 2, 3 и 4; чл. 65, ал. 1, изр. второ; чл. 99, ал. 5 и чл. 102, ал. 3, т. 3, както са въведени с §2, 3, 7 и 8 на Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България (обн. ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г.).

създават две категории народни представите и тези с двойно гражданство биха били избрани за министри въпреки забраната в чл. 110 от Конституцията.

2. Относно чл. 99, ал. 5, изр. второ

2.1. Компетентност на Великото народно събрание (чл. 158, т. 3 от Конституцията)

Изземването на компетентността на държавния глава да назначава самостоятелно служебното правителство без да избира измежду определени висши държавни длъжности. Смятаме, че тази обвързаност е в нарушение на чл. 158, т. 3 от Конституцията. Вместо да се преодолява политическата криза чрез назначаване на служебно правителство от легитимен орган се създаде правителство, което се свежда до личното решение на определен висш държавен служител. Назначението от президента на служебното правителство се свежда до възможността да възрази, но не и да може да наложи кандидат за министър.

2.2. Противоречие с чл. 1, ал. 3 от Конституцията

В демократичната държава никоя отделна личност не може да си присвоява осъществяването на народния суверенитет. Свеждането на формирането на служебното правителство до избор от президента до една личност, която от своя страна без да е получила пряко народното доверие, формира правителство, служебно по своя характер.

В парламентарната държава правителството се формира от парламента и остава на власт докато се ползва с доверието на мнозинството в парламента. Загубата на доверие в българския конституционен модел от 1991 г. до края на 2023 г. предвиждаше отговорността за формиране на правителството да се прехвърли върху президента като другия представителен държавен орган. Отнемането на това негово правомощие прехвърли отговорността върху висше длъжностно лице, което не се ползва с безспорна демократична легитимност.

2.3. Противоречие с принципа на правовата държава (чл. 4, ал. 1 от Конституцията на Република България)

Съществуващата в момента процедура допусна служебното правителство да не носи политическа отговорност нито пред президента, нито пред Народното събрание, а само пред служебния министър-председател, а той от своя страна – пред себе си.

Липсата на политическа отговорност в момента води до невъзможност за смяна на министър освен при негова оставка или лично поискано от министър-председателя оттегляне. Държавният глава назначава с негов указ служебното правителство, но няма реална възможност да влияе на неговия състав и в следствие да търси политическа отговорност на отделен министър.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

На основание чл. 150, ал. 1, изр. първо, предл. първо във вр. с чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията на Република България поради противоречие с чл. 1, ал. 3, чл. 4, ал. 1 и чл. 158, т. 3 от Конституцията на Република България се обръщаме към Вас да обявите за

противоконституционни § 3 и изр. второ в § 7, т. 1 от Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България (Обн., ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г.), с които бе допълнен чл. 65, ал. 1, и изменен чл. 99, ал. 5, изр. второ на Основния закон.

НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ:

1. Абрахам Зафиров
2. Бруно Брунов
3. Костадин Костадинов
4. Стефан Ступчев
5. Христо Томов Филев
6. Филип Попов
7. Петър Николаев Петров
8. Владимир Гергел
9. Свещослав Тодоров Тодоров
10. Красимир Върджанов
11. Ангел Нешов Георгиев
12. Мариана Тодорова
13. Константина Венциславова Петрова
14. Габриел Вълков
15. Кристиан Стефанов Вразес
16. Анамид Киселов
17. Емил Янков Янков
18. Андрей Ванев
19. Веселин Миланов Ванев

20. Яна Димитров
21. Морган Тодоров
22. Пеня Иванкова
23. Стоян Николов Таслаков
24. Десе Девел
25. Борис Димитров Анастас
26. ДИТКО КЕВЕР
27. Улаино Корди
28. МАРОН КЕНОВ
29. Георги Христимиров
30. ИВАН Б. ТЕЙКОВ
31. ДАНИЕЛ ПЕТРОВ
32. Иван Ивиминов
33. Иван Пасеверов АИ
34. АТАНАС АТАНАСОВ
35. Стефан Вуков
36. Иван Иван
37. Мекра Вихайков
38. Драгомир Стойнев
39. Димитар Бурев

40. Ангел Василев Лулев
41. Никола Ангелов Дунавски
42. Ангел Киселев Сабров
43. Александар Соколовски Кочев
44. Коста Георгиев Стоянов
45. Димо Георгиев Дренев
46. Маргарита Мачевова Мачева
47. Викентина Радева Кочевска
48. Иванчо Викентин Мачев
49. Иванчо Викентин Мачев
50. Георги Киселев Георгиев
51. Виктор Мачев Панаевски
52. Иванчо Мачев Мачев
53. Димчо Димитров Мачев
54. Даниела Станиславова Мачева
55. Климент Мачев Мачев